

Ζητήματα περιβαλλοντικής ορολογίας και η σχετική συμβολή της ελληνικής γλώσσας

Δέσποινα Καραδήμου,

Υποψήφια διδάκτωρ στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Παναγιώτης Γ. Κριμπάς

Αναπληρωτής Καθηγητής στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
(γνωστικό αντικείμενο: Ορολογία, μετάφραση και νομικά κείμενα)

**10ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 12-14 Νοεμβρίου 2015**

Περί σαφήνειας και ομοιομορφίας της περιβαλλοντικής ορολογίας

- Ένας συλλογισμός αποτελείται από προτάσεις, οι οποίες αποτελούνται από λέξεις, που είναι οι ψηφίδες των εννοιών. Αν οι έννοιες είναι συγκεχυμένες, τίποτα που βασίζεται σε αυτές δεν μπορεί να είναι σταθερό. [Bacon 2005[1620]: 5–13]

- Υπό τις υπάρχουσες συνθήκες, είναι αδύνατο να γίνει λόγος για μια συγκεκριμένη και παγιωμένη περιβαλλοντική ορολογία.

[Paenson 1972: i]

- Όταν οι λέξεις και οι όροι που αναφέρονται στην μελέτη, κατανόηση και λύση περιβαλλοντικών προβλημάτων είναι τόσο πολλοί, είναι δύσκολο να παγιωθούν ορισμοί.

[Studdard 1974: ii]

- Μέρος της ορολογίας που χρησιμοποιείται από τους οικολόγους προέρχεται από την καθημερινή γλώσσα, και πολλοί από αυτούς τους όρους έχουν διαφορετικές σημασίες για τους οικολόγους και τους απλούς πολίτες.

[Adams et al. 1997: 632]

- Η ορολογική μονοσημία και μονωνυμία είναι κάτι **ΤΟ ΕΥΚΤΑΪΟ.**

[Βαλεοντής και Κριμπάς, 2014: 171–172· Strandvik 2012: 39· Temmerman 2000: 13· Garzone 2000: 83· Κουτσιβίτης 1994: 214]

Η συμβολή της ελληνικής γλώσσας στην περιβαλλοντική ορολογία

- Όταν προκύπτει η ανάγκη κατασήμενσης μιας νέας έννοιας υπάρχει ο μηχανισμός της οροποίησης μιας λέξης της γενικής γλώσσας ή η δημιουργία νεοόρων.

[Βαλεοντής και Κριμπάς, 2014: 140, 220-221]

- Η χρήση αρχαιοελληνικών ριζών σε ολόκληρο τον Δυτικό Κόσμο για την δημιουργία όρων στα διάφορα ειδικά θεματικά πεδία είναι πολύ παλαιό, γνωστό και μελετημένο φαινόμενο. [Ενδεικτικά: Walter [2007[1994]: 65]

Οροστοιχείο (πρόθημα) ελληνικής προέλευσης	Περιβαλλοντικός όρος στην Αγγλική	Περιβαλλοντικός όρος στην Γαλλική	Περιβαλλοντικός όρος στην Ελληνική
aero-	aerodynamic effect	effet aérodynamique	αεροδυναμική επίδραση
agro-	agrology	agrologie	αγρολογία
allo-	allometric growth	croissance allométrique	αλλομετρική ανάπτυξη
auto-	autosuccession	autosuccession	αυτοδιαδοχή
bio-	biodiversity	biodiversité	βιοποικιλότητα
demo-	demographic ageing	vieillesse démographique	δημογραφική γήρανση
eco-	ecology	écologie	οικολογία
epi-	epigamic selection	sélection épigamique	επιγαμική επιλογή
geo-	geology	géologie	γεωλογία
hetero-	heterotroph	hétérotrophe	ετερότροφο
homo-	homozygous	homozygote	ομόζυγος
hydro-	hydropower	hydroélectricité	υδροηλεκτρική ενέργεια
iso-	isogamy	isogamie	ισογαμία
medi-	Mediterranean climate	climat méditerranéen	μεσογειακό κλίμα
meso-	mesosphere	mésosphère	μεσόσφαιρα
meta-	metazoan	métazoaires	μεταζωικός
micro-	microclimate	microclimat	μικροκλίμα
mono-	monoculture	monoculture	μονοκαλλιέργεια
peri-	perimeter growth rate	taux de croissance du périmètre	ρυθμός περιμετρικής ανάπτυξης
photo-	photovoltaic cell	cellule photovoltaïque	φωτοβολταϊκό κύτταρο
poly-	polyculture	polyculture	πολυκαλλιέργεια
xeno-	xeromorphism	xeromorphism	ξενομορφισμός
zoo-	zooplankton	zooplancton	ζωοπλανκτόν

<i>Ουσιαστικό ή επίθετο ελληνικής προέλευσης</i>	<i>Σύμπλοκος πολυλεκτικός περιβαλλοντικός όρος στην Αγγλική</i>	<i>Σύμπλοκος πολυλεκτικός περιβαλλοντικός όρος στην Γαλλική</i>	<i>Σύμπλοκος πολυλεκτικός περιβαλλοντικός όρος στην Ελληνική</i>
air	air pollution	pollution de l'air	ατμοσφαιρική ρύπανση
chemical	chemical evolution	évolution chimique	χημική εξέλιξη
clime	climate change	changement climatique	αλλαγή του κλίματος
critical	critical level	niveau critique	κρίσιμο επίπεδο
ecological	ecological restoration	restauration écologique	οικολογική αποκατάσταση
electric	electric power	énergie électrique	ηλεκτρική ενέργεια
energy	energy source	source d'énergie	πηγή ενέργειας
ethical	ethical responsibility	responsabilité éthique	ηθική ευθύνη
genetic	genetic transformation	transformation génétique	γενετικός μετασχηματισμός
ionic	ionizing radiation	rayonnement ionisant	ιονίζουσα ακτινοβολία
kinetic	kinetic power	puissance cinétique	κινητική ενέργεια
organic	organic plant	plante organique	οργανική μονάδα
physical	physical barrier	barrière physique	φυσικό εμπόδιο
thermal	thermal belt	ceinture thermique	θερμική ζώνη
typo	type of fuel	type de carburant	τύπος καυσίμου

Περί κωδικοποίησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

- Υπάρχει ανάγκη για μια συνολική κωδικοποίηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και για άσκηση αποτελεσματικότερης περιβαλλοντικής πολιτικής.

[Νάντσου 2007: 52, WWF Ελλάς 2008: 9, Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών 2011: 6]

- Στο σύγγραμμα *Περιβαλλοντική Νομοθεσία* του Μ. Χαϊνταρλή (2012), επιχειρείται η κατάταξη, συστηματοποίηση και κωδικοποίηση του συνόλου νομοθεσίας περιβάλλοντος.

Συμπεράσματα

α) Το πρόβλημα της έλλειψης αυστηρά τυποποιημένης και διεθνώς παγιωμένης περιβαλλοντικής ορολογίας είναι υπαρκτό·

β) Η καθιέρωση και κοινή αποδοχή μονόσημης και μονώνυμης ορολογίας κρίνεται επιβεβλημένη·

γ) Η συμβολή της Ελληνικής στην διαμόρφωση μιας συνεπούς και σαφούς περιβαλλοντικής ορολογίας μπορεί να αποβεί χρήσιμη·

δ) Σε θεματικά πεδία που αφορούν ολόκληρη την ανθρωπότητα οι εκκλήσεις εκ μέρους των ειδικών μπορούν να συμβάλουν προς την κατεύθυνση της αλλαγής μιας χρονίζουσας κατάστασης·

ε) Η καθαρά περιβαλλοντική ορολογία δεν υστερεί σε τίποτα εν συγκρίσει προς το καθαρά νομικό περιεχόμενο των περιβαλλοντικών διατάξεων. Χωρίς την καθιέρωση και παγίωση συγκεκριμένης περιβαλλοντικής ορολογίας, κάθε προσπάθεια θα επιλύει μόνο ένα μέρος του συνολικού προβλήματος.

**Ευχαριστούμε θερμά για
την προσοχή σας!**

**Δέσποινα Καραδήμου,
Παναγιώτης Γ. Κριμπάς**

10ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 12-14 Νοεμβρίου 2015